สรุปข้อมูลจากการบรรยายพิเศษเรื่อง
“การผลิตบัณฑิตในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)”
วันพุธที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔
ณ ห้องข้าวหอมมะลิ อาคารเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สรุปผลการบรรยายพิเศษเรื่อง "การผลิตบัณฑิตในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)"
วันพุธที่ 2 กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ ห้องข้าวหอมมะลิ อาคารเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

.....

โดย ผศ. ดร.พงษ์ชัย อธิคมรัตนกุล

1. ความหมาย และความเป็นมาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)

Creative Economy (CE) คือ ระบบเศรษฐกิจที่สะท้อนถึงกระบวนการซึ่งรวมเอาวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีเข้าไว้ด้วยกัน และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน จึงทำให้ creative economy โดดเด่นขึ้นมาท่ามกลางระบบการผลิตอุตสาหกรรมแบบดั้งเดิมและภาคการเกษตร

ในยุคที่ผ่านมาใช้คำว่า Knowledge Base Economy คือ เศรษฐกิจที่ต้องอาศัยความรู้ตั้งแต่ระดับบุคคล บริษัท ประเทศ หรือระหว่างประเทศ ดำรงอยู่ได้จากเศรษฐกิจบนฐานความรู้ ไม่ใช่ฐานของแรงงาน หรือทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป เป็นการใช้ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าของทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ และได้มีการพัฒนาสู่ยุค Creative Economy

ความหมายในมุมของ UNCTAD หรือ อังถัด คือสินค้าหรือบริการที่มีส่วนที่เป็น criativity และมีส่วนของ intellectual capital as primary inputs ทรัพย์สินทางปัญญา คือการคิดสินค้าหรือบริการต้องคิดออกมาจนเป็นทรัพย์สินทางปัญญา

สรุป ระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) คือ "ระบบเศรษฐกิจที่นำแรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์ องค์ความรู้ หรือ ศิลปวัฒนธรรม ค่านิยมที่สั่งสมกันมาผ่านรุ่นสู่รุ่น มาพัฒนาต่อยอด เพื่อสร้างความแตกต่างแปลกใหม่ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ เพื่อให้เป็นที่ติดตาต้องใจของตลาด และสร้างรายได้ให้แก่ผู้ผลิต ผู้คิด นักประดิษฐ์ และผู้เกี่ยวข้อง นำไปสู่การขยายตัวของเศรษฐกิจไทยโดยรวม"

"เศรษฐกิจสร้างสรรค์" คือแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา (Education) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ สำหรับขอบเขตในการวัดขนาดของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย ได้ยึดตามรูปแบบของ UNCTAD เป็นกรอบ ซึ่งแบ่งประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรม (Heritage or Cultural Heritage) ศิลปะ (Arts) สื่อ (Media) งานสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน (Functional Creation) ซึ่งเป็นการกำหนดกรอบเพื่อประโยชน์ในการวัดขนาดทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และสะท้อนถึงความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ

สำหรับการแบ่งกลุ่มของ ธุรกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย เป็นการต่อยอดธุรกิจใน 4 มิติ **มิติที่ 1** ***Cultural Heritage*** เช่น งานด้านหัตถกรรม งานด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม งานด้านการแพทย์แผนไทย งานด้านอาหารไทย ***มิติที่ 2 Art and Craft*** เช่น งานด้านศิลปะการแสดง งานด้านทัศนศิลป์ ***มิติที่ 3 Media*** เช่น การด้านการพิมพ์และสิ่งพิมพ์ งานภาพยนตร์และวีดิทัศน์ งานด้านดนตรี งานด้านสื่อสารและกระจายเสียง ***มิติที่ 4 Functional Creations*** เช่น งานออกแบบ งานแฟชั่น งานโฆษณา งานสถาปัตยกรรม งานซอฟแวร์ ตัวอย่างการขับเคลื่อนเชิง

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เช่น คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม คณะสารสนเทศและการสื่อสาร และคณะพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นต้น ส่วนคณะอื่นๆ อาจมีส่วนในการเสริมการพัฒนาเรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยนำแนวคิดของ UNCTAD มาประยุกต์ใช้

2. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย

นโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของรัฐบาล เป็นส่วนหนึ่งในการจัดทำทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 เพื่อพัฒนาฐานการผลิตและบริการให้เข้มแข็งและมีเสถียรภาพบนฐานความรู้และความสร้างสรรค์ของคนไทย โดยมียุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และการสร้างปัจจัยแวดล้อม เพื่อสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการในภูมิภาคบนพื้นฐานแนวคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรม รวมทั้งต่อยอดองค์ความรู้ให้สามารถสนับสนุนการสร้างมูลค่าในการปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการให้มีการสร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นในทุกขั้นตอนคลอดห่วงโซ่อุปทาน รัฐบาลได้ประกาศพันธสัญญาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2552 (Creative Thailand Commitments) 12 ข้อ ครอบคลุม 4 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Infrastructure)

ด้านที่ 2 สร้างรากฐาน และปลูกฝังความสามารถด้านการคิด และการสร้างสรรค์ในระบบการศึกษาไทย (Creative Education & Human Resources) *การส่งเสริมด้านภาษาให้แก่นักศึกษาคือการสร้างสภาพแวดล้อมให้ชวนให้ศึกษา หรือการจะดำเนินการด้าน Creative ควรสร้างบรรยากาศกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิด เป็นการเปลี่ยน Environment*

ด้านที่ 3 กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Society & Inspiration) *ทำอย่างไรให้เด็กนักศึกษาสามารถคิดนอกกรอบที่สังคมวางไว้ หรือกระตุ้นให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์นั่นเอง* ทำอย่างไรให้สังคมเปิดกว้าง

ด้านที่ 4 ส่งเสริม สนับสนุนธุรกิจ และอุตสาหกรรม ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Business Development & Investment) *ส่งเสริมให้เกิด Creative Academy เพื่อป้อนทรัพยากรบุคคลให้แก่ภาคอุตสาหกรรม*

ทิศทางการขับเคลื่อน Creative Economy

ภาครัฐ โดยจัดตั้งหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อจัดทำนโยบายและกำหนดกลยุทธ์ระดับชาติ ประสานงานและบูรณาการกระทรวงและหน่วยงานสนับสนุนต่างๆ ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยตรง มีการกำหนดกรอบนโยบายและกลไกการขับเคลื่อนโดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ที่ชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทยอย่างมีบูรณาการ และเกิดผลทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

สถาบันการศึกษา ปรับทิศทางการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการบุคลากรในสาขาที่ขาดแคลน เช่น การให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรการเรียนการสอน เปิดวิชาที่สนับสนุนการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ปลูกฝังและต่อยอดในเรื่อง การคิดค้น ออกแบบ สร้างสรรค์ นวัตกรรมและสิ่งใหม่ๆ (Basic Arts & Applied Arts vs. Basic Science & Applied Science – Technology)

ภาคเอกชน พัฒนาความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยให้มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative entrepreneurs) พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการรูปแบบใหม่ให้มีจุดเด่นและสามารถต่อยอดด้วยความคิดและนวัตกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด และก้าวทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนสร้างแบรนด์ให้แข็งแกร่งและสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

3. บทบาทของสถาบันการศึกษา กับ เศรษฐกิจสร้างสรรค์

1. การนำแนวความคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยเฉพาะ Creative Ecology มาใช้ในการเรียนการสอนและการดำเนินการต่างๆภายในมหาวิทยาลัย

2. การให้ความสำคัญกับการวิจัยและงานสร้างสรรค์ เช่น การพัฒนางานวิจัยประยุกต์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม การสนับสนุนให้คณาจารย์พัฒนางานสร้างสรรค์ และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง หรือผสมผสานกับเรื่องของการออกแบบ งาน Art, Science, and Culture

3. สนับสนุนให้มีการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีอิสระทางความคิด และสามารถริเริ่มด้วยตัวของนักศึกษาเองมากขึ้น และควรมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับ Creative Industries

4. สนับสนุนให้มีกิจกรรมกระตุ้นหรือเรียนรู้ เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์ต่างๆ กับชุมชน ประชาคมมหาวิทยาลัยและภาคธุรกิจเอกชนมากขึ้น

เรื่องอื่นๆ ที่มหาวิทยาลัยควรพิจารณา

1. พัฒนาหลักสูตร ผลิตตำราและเอกสารเผยแพร่ ที่เกี่ยวกับการต่อยอด ทางธุรกิจ ด้านแนวความคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในสาขาที่ทางสถาบัน มีความเชี่ยวชาญ

2. ผลิตบุคลากรหรือนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์

3. วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่เน้นด้านการออกแบบ แสดงถึงขีดความสามารถด้านศิลป และศิลปประยุกต์

4. คิดค้น สร้างสรรค์ นวัตกรรม จากความรู้ความสามารถด้านวิศวกรรมและเทคโนโลยี

5. จัดตั้ง Creative Business Incubator เพื่อให้บริการกับภาคธุรกิจเอกชนและบริการสังคม

6. จัดตั้ง Centers of Excellence เฉพาะทางในสาขาอุตสาหกรรมเป้าหมาย ด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์

7. ขับเคลื่อนให้บุคลากร คณาจารย์ และ Stakeholders ทั้งหมดของสถาบัน มีความเข้าใจในเรื่อง เศรษฐกิจสร้างสรรค์

8. ผลักดันในเรื่องของการที่มหาวิทยาลัยมีผลิตภาพในเรื่องของเจ้าของลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร หรือ งานวิจัยต่างๆ ที่สามารถต่อยอดทางธุรกิจและอุตสาหกรรมได้

บัณฑิตสร้างสรรค์ “Creative Students”

“*นอกเหนือจะเป็นคนเก่งและดีแล้ว ควรที่จะต้องมีจิตนาการและความคิดสร้างสรรค์ สามารถรังสรรค์ผลงานที่เป็นของตนเองได้ มีความเชื่อมันในความคิดของตนเองไม่ลอกเลียนแบบใคร กล้าคิดกล้าทำในสิ่งใหม่ๆ กล้าฝันกล้าแสดงออกในความรู้ความสามารถต่างๆ ที่ตนเองมี*”

สรุปผลประเมินความพึงพอใจโครงการบรรยายพิเศษเรื่อง
“การผลิตบัณฑิตในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)”
วันพุธที่ 2 กุมภาพันธ์ 2554
ณ ห้องข้าวหอมมะลิ อาคารเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

****

การสัมมนาในครั้งนี้ ผู้จัดการสัมมนาคือกองแผนงาน สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งการประเมินความพึงพอใจโครงการในครั้งนี้ คณะผู้จัดการสัมมนา ได้ใช้แบบสอบถามในการสำรวจความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา โดยมีผู้เข้าร่วมการสัมมนาทั้งสิ้น 118 คน และมีผู้เข้าร่วมสัมมนากรอกแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 58.47 ของผู้เข้ารับการสัมมนาทั้งหมด ได้ผลการประเมินในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการ

จากผลการประเมินพบว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนามีความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการ “การผลิตบัณฑิตในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)” มีความพึงพอใจ *อยู่ระดับมากในทุกประเด็น* **(3.89)** ซึ่งหากพิจารณาระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมสัมมนาในแต่ละระดับสามารถเรียงลำดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมสัมมนาจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาของวิทยากร มากที่สุด (4.36)
2. ความรอบรู้ในหัวข้อบรรยายของวิทยากร มากที่สุด (4.33)
3. ความเหมาะสมของห้องประชุมและอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ มากที่สุด (4.23)
4. ความสะดวกในการติดต่อขอเข้าร่วมโครงการ มาก (4.09)
5. เอกสารประกอบมีเนื้อหาครบถ้วนชัดเจน มาก (4.09)
6. ความรู้ความเข้าใจ ***หลัง*** เข้ารับฟังการบรรยาย มาก (4.03)
7. ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน มาก (3.99)
8. บรรยากาศในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มาก (3.87)
9. การประชาสัมพันธ์โครงการ มาก (3.54)
10. ความรู้ความเข้าใจ ***ก่อน*** เข้ารับฟังการบรรยาย น้อย (2.39)

2. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. เป็นสิ่งที่ดีสำหรับการเริ่มต้น แต่บางประเด็นของวิทยากรควรทำการบ้านเรื่องความเข้าใจที่ถูกต้องให้มากขึ้น เนื่องจากมีผลต่อความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องของผู้ฟังตามไปด้วย
2. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้าร่วมเข้าร่วมมากขึ้น เพราะเป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีความคิดสร้างสรรค์นำไปใช้ปฏิบัติงานได้ดี (4)

3. ควรเชิญคณาจารย์ทุกท่านในมหาวิทยาลัยเข้าร่วมฟัง เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน (3)
4. ควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้เช่นนี้มาอีก เพื่อกระตุ้นให้คนภายในองค์กรมีโลกทัศน์และแรงบันดาลในในการทำงานเพื่อมหาวิทยาลัย
5. ควรมีการปลูกฝังในระดับนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การประกวด ส่งไปประกวด การยกย่องและการประชาสัมพันธ์
6. ควรจัดขนาดห้องให้เหมาะสม และตรงต่อเวลา
7. ควรให้ ดร.กฤษณพงศ์ แสดงทัศนะหากไม่บรรยายก็ไม่ควรใส่ชื่อในการประชาสัมพันธ์
8. ควรจัดการบรรยายในหัวข้อใหม่ๆเช่นนี้บ่อยๆ เช่น การสร้างบรรยากาศของ Academic Society / Academic environment
9. ควรสรุปประเด็นและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมฟังด้วย
10. บรรยากาศในการแสดงความคิดเห็นหรือซักถามของคณาจารย์มีน้อย
11. ความต่อเนื่องจากการฟังบรรยายไปแล้วจะมีการวัดอย่างไร จากการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน
12. ควรจัดปีละ 1-2 ครั้ง

3. ภาพรวมความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการบรรยายพิเศษ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 60.61 เห็นว่าภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับดี ร้อยละ 33.33 เห็นว่าภาพรวมความพึงพอใจในระดับดีมาก ร้อยละ 6.06 เห็นว่าภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใช้

หมายเหตุ : การแบ่งช่วงค่าคะแนนเฉลี่ย สำหรับการสรุปผลการประเมินระดับความพึงพอใจ

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.80	พึงพอใจน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.81 ถึง 2.60	พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.61 ถึง 3.40	พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.41 ถึง 4.20	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 4.21 ถึง 5.00	พึงพอใจมากที่สุด

ภาพกิจกรรม